

De onmogelijke redding van de Nationale Bank

RUDY AERNOUDT

Ere-secretaris-generaal EWI Vlaanderen

07 mei 2024 11:29

Hoe meer een instelling gepolitiseerd is, hoe minder efficiënt ze is. Die gedachte van het eerste Burgermanifest van Guy Verhofstadt is zeker van toepassing op de Nationale Bank van België.

De kritische lezer kan opmerken dat de Nationale Bank BNB -0,30% een beursgenoteerd bedrijf is, en dus niet gepolitiseerd. Dat zou inderdaad zo moeten zijn. Maar bedrijven als Proximus en de Nationale Bank, die gedeeltelijk ook in handen van de overheid zijn, verkrachten die regel van goed bestuur.

Vier van de zes directieleden van de Nationale Bank zijn ex-kabinetschefs. De topmandaten zijn ook netjes verdeeld over de politieke partijen: Pierre Wunsch (MR), ex-kabinetschef Didier Reynders; Steven Vanackere (CD&V), ex-kabinetschef Eric Van Rompuy; Tim Hermans (Open VLD), ex-kabinetschef van Fientje Moerman; Vincent Magnée (PS), ex-kabinetschef van Elio Di Rupo. Tom Dechaene (N-VA) en Géraldine Thiry (Ecolo) zijn de uitzondering op de regel.

- **De auteur**

Rudy Aernoudt is eresecretaris-generaal van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie Vlaanderen. Hij is professor economie aan onder meer de UGent en was eerder kabinetschef bij Vlaams minister Fientje Moerman (Open VLD) en Waals minister Serge Kubla (MR).

- **De kwestie**

De Nationale Bank moest vorig jaar haar pensioenkas stutten met 109 miljoen euro.

- **De conclusie**

De Nationale Bank, die zelf toeziet of banken voldoende eigen vermogen hebben, stevent af op een negatief eigen vermogen. Waarschijnlijk draait de belastingbetaler daarvoor op.

Dat de functies begeerd zijn, heeft te maken met de exorbitante salarissen. Samen verdienen ze jaarlijks 3,4 miljoen euro: de gouverneur 534.800 euro, de vicegouverneur 451.611 euro en de vier 'gewone' directieleden 409.801 euro. Ter vergelijking: de gouverneur van de Europese Centrale Bank (ECB) Christine Lagarde verdient 427.000 euro. Bij Jerome Powell, de voorzitter van de Federal Reserve, is dat 203.000 dollar. En in Nederland bepaalt de wet dat een topambtenaar nooit meer dan 233.000 euro kan verdienen.

Hoge pensioenen

Wie veel verdient, heeft ook recht op een hoog pensioen. Uit onderzoek bleek dat voor 13 gewezen kaderleden van de Nationale Bank de maximumpensioengrens van 7.800 euro per maand onwettig is overschreden. Het gaat om de Wijninckx-regel, waardoor ook Herman De Croo en Siegfried Bracke hun overschrijding moesten terugbetalen.

LEES MEER

Nationale Bank boekt
recordverlies van 3,4
miljard

goed.

De pensioenen zijn zo hoog dat de Nationale Bank de kas vorig jaar met 109 miljoen euro moest stutten. Bijkomende pensioenen lopen op tot gemiddeld 123.000 per personeelslid, voor bepaalde directieleden is dat tot 390.000 euro.

Je kan denken dat het om winstbonussen gaat. Maar nee, hoor. De Nationale Bank boekt voor het tweede jaar op rij monsterverliezen. Ze berekende zelf de verliezen voor de komende jaren op 10,8 miljard euro, voor een bedrijf met een kapitaal van 10 miljoen euro. U leest het

Het bedrijf probeert te overleven via herwaarderingsreserves. Eind 2023, door de overgedragen verliezen, bedroeg het eigen vermogen, herwaarderingsrekening inbegrepen, 20,5 miljard op een balanstotaal van 286,5 miljard euro. Dat leidt tot een solvabiliteit (eigen vermogen-balanstotaal) van 7 procent. Dat is in het falingspredictiemodel van financieel analisten een alarmpeil. 70 procent van die herwaardering is afkomstig van de herwaardering van de goudreserves.

Goudreserves

De eigenaardigheid is dat de goudreserves weliswaar op de balans staan van de Nationale Bank en worden geherwaardeerd, maar dat ze niet tot de activa van de bank behoren. De Nationale Bank verklaart op haar website: 'De goudreserves behoren toe aan de hele gemeenschap en niet alleen aan de aandeelhouders van de Nationale Bank.'

De Nationale Bank, die toeziet of banken voldoende eigen vermogen hebben, stevent zelf af op een negatief eigen vermogen.

Iets staat dus op het actief van een balans, wordt regelmatig geherwaardeerd op het passief, maar behoort niet tot het vermogen van het bedrijf. Ik heb dat aan mijn studenten proberen uit te leggen, maar ben daar niet in geslaagd.

De Nationale Bank, die toeziet of banken voldoende eigen vermogen hebben, stevent dus zelf af op een negatief eigen vermogen. En als we de goudreserves niet meerekenen, zoals de Nationale Bank zelf stelt, is het al zover.

Wat zijn de mogelijke oplossingen?

Ten eerste kan de beursgenoteerde Nationale Bank een kapitaalverhoging doen via een voorkeursrecht voor de bestaande aandeelhouders. Dat zal uiterst duur zijn, omdat het aandeel door de gigantische verliezen in twee jaar tijd met bijna driekwart is gedaald, van 1.700 euro naar minder dan 450 euro. Bovendien is de helft van de aandelen in handen van de overheid.

Een tweede optie is het goud verkopen. Die oplossing heeft de Italiaanse regering ooit geprobeerd. Ze werd teruggefloten door de Europese Centrale Bank (ECB). De Banca d'Italia is in handen van 172 commerciële banken en de toenmalige voorzitter van de ECB, Mario Draghi, vroeg de regering de onafhankelijkheid van de Banca d'Italia volledig te respecteren en ze niet te zien als loutere depositohouder van de goudvoorraden. De verkoop werd daarop afgeblazen. Naar analogie ontkracht dat de stelling van de Nationale Bank dat het goud haar niet toebehoort.

Een derde optie is een kapitaalinjectie van de overheid, maar die kan niet gebeuren zonder akkoord van de 50 procent private aandeelhouders. De overheid kan een lening toestaan aan de Nationale Bank, maar dan zal de balans er nog nefaster uitzien.

Een vierde optie is de private aandeelhouders uitbetalen en de Nationale Bank van de beurs halen. Waarschijnlijk is dat de enige realistische optie, maar de vraag zal zijn tegen welke prijs. Daar komen opnieuw de goudreserves ter sprake.

Het waarschijnlijkste scenario is evenwel dat men niets doet zolang het orkest speelt, en dat de belastingbetaler uiteindelijk het gelag betaalt.

Waarom we onze Nationale Bank een zombiedbedrijf kunnen noemen

Rudy Aernoudt over de Nationale Bank van België: 'De NBB kunnen we beschrijven als een zombiedbedrijf.' Photo News / Ivan Put

Rudy Aernoudt is gewezen secretaris-generaal van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI). De Nationale Bank van België verkeert in zwaar weer, legt hij uit. En de kans dat de politiek daar wat aan gaat doen, is klein.

RUDY AERNOUDT 10 april 2024, 03:00

Bewaren

Delen

Deze donderdag is er de driemaandelijke vergadering van de Europese Centrale Bank (ECB). Een intrestverlaging zit er nog niet in, maar wat zeker zal worden besproken, achter gesloten deuren, zijn de tekorten van centrale banken. Ook onze Nationale Bank zit in het oog van de storm.

Zowat het enige wat in België nog nationaal en niet federaal of regionaal is, is zijn centrale bank. Deze Nationale Bank houdt met de regelmaat van de klok conferenties over hoe slecht het met ons land en haar begroting is gesteld, en over hoe de rentelasten op de schulden oplopen. Gelijk hebben ze, maar misschien zou het ook eens goed zijn de hand in eigen boezem te steken. Want de Nationale Bank zit in slechte papieren, met een verlies van 3,4 miljard euro in 2023.

De Nationale Bank van België (NBB) is niet meer wat ze was. De monetaire autoriteit is sinds 25 jaar, sedert de invoering van de euro, verhuisd naar Frankfurt. Het is nu de Europese Centrale Bank (ECB) die beslist over de geldhoeveelheid en de intrestvoet. Het belangrijkste takenpakket van de Nationale Bank werd daarmee uitgehold. Nu zou je denken dat een bedrijf ook de tering naar de nering zet en afslankt. Niets van, de NBB heeft nog steeds 1902 personeelsleden.

De NBB maakt nochtans het tweede jaar op rij gigantische verliezen. Dit verlies, 3,4 miljard euro, is hoofdzakelijk het gevolg van de stijgende intrest waarmee de ECB besliste om de inflatie terug te dringen. De activa van de NBB zijn hoofdzakelijk op lange termijn, en zijn dus belegd tegen een lage historische intrestvoet, terwijl de NBB de kortetermijntegoeden die de commerciële banken bij haar parkeren beter moet vergoeden. Rentdekking is niet mogelijk voor de NBB, want dat zou het monetaire beleid van Frankfurt uithollen. De rentebaten bedroegen in 2023 4,9 miljard euro, de rentelasten 8,9 miljard euro. Verlies op intrest: 4 miljard. Doet dit de lezer niet denken aan het Dexia-scenario, waar er ook een termijnmismatch was?

NEGATIEF EIGEN VERMOGEN

De verliezen zullen niet beperkt blijven tot 2023. De NBB schatte vorig jaar dat haar verliezen tussen 2023 en 2028 gecumuleerd 10,8 miljard zouden bedragen. Gezien het spectaculaire verlies in 2023 is dat vermoedelijk een onderschatting. De NBB, die zelf moet controleren of de banken voldoende eigen vermogen hebben, staat dus zelf aan de vooravond van een beperkt, of zelfs negatief eigen vermogen. Eind 2023, door de overgedragen verliezen, bedroeg het eigen vermogen, herwaarderingsrekening inbegrepen, 20,5 miljard op een balanstotaal van 286,5 miljard, wat leidt tot een solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal) van 7 procent, een alarmpeil in het falingspredictiemodel van financiële analisten.

Maar ja, failliet kan de NBB niet gaan, want het is een semioverheidsbedrijf: 50 procent van de aandelen zit bij de overheid, en 50 procent staat genoteerd op Euronext. Een zoveelste anomalie is dat een bedrijf dat monetair beleid incarneert, nog steeds beursgenoteerd is. De 'kleine' belegger die dacht daarmee een op lange termijn stabiel aandeel te kopen is er ook aan voor de moeite. In 2021 bedroeg het dividend 138 euro. Statutair is bepaald dat het minimumdividend 6 procent op het kapitaal van de NBB bedraagt, zijnde slechts 10 miljoen euro. Vandaar dat, ondanks de verliezen, sinds vorig jaar 1,5 euro (10 miljoen x 6 procent / 400 000 aandelen) wordt uitbetaald, waartoe geput wordt uit de reserves. Wat voor de belegger na roerende voorheffing nog 1,05 euro opbrengt. Het aandeel zakte van 2.500 euro vijf jaar geleden naar minder dan 500 euro vandaag.

Waar de aandeelhouders de pineut zijn, kan dat allesbehalve gezegd worden van het personeel. De personeelskosten van dit verlieslatende bedrijf zijn dan ook gigantisch. De totale personeelskosten bedragen 451 miljoen euro (in 2022: 319 miljoen) of gemiddeld 240.000 euro per personeelslid. De zes directieleden, netjes verdeeld tussen de politieke partijen, verdienen jaarlijks samen 3,4 miljoen euro: Pierre Wunsch (MR) 534.800 euro, Steven Vanackere (cd&v) 451.611 euro en de vier overige, Vincent Magnée (PS), Tom Dechaene (N-VA), Tim Hermans (Open Vld) en Geraldine Thiry (Ecolo), elk 409.801 euro. Ter vergelijking: de gouverneur van de ECB, Christine Lagarde, verdient 427.000 euro en Jerome Powell, de gouverneur van de Federal Reserve 203.000 dollar. En in Nederland bepaalt de wet op de normering van de topinkomens, dat een topambtenaar nooit meer dan 233.000 euro kan verdienen.

De NBB kunnen we beschrijven als een zombiebedrijf. De OESO definieert dat immers als een bedrijf dat niet voldoende operationele winsten creëert om zijn financiële lasten te betalen. Een zombiebedrijf heeft twee opties. Ofwel legt het de boeken neer. Ofwel herstructureert het. Concreet zou dat betekenen het businessmodel herdenken, het aandeelhouderschap herorganiseren, zwaar afslanken en wedden aanpassen. Jammer genoeg is er in dit concrete geval een derde optie waarbij alle partijen samen hun overbetaalde pionnen blijven verdedigen, in de wetenschap dat als het ooit zover zou komen dat de NBB geld nodig heeft, de overheid wel zal bijpassen.